

Riistantutkimuksen tiedote 190B:1-7. Helsinki 20.9.2003

De stora rovdjurens antal och föryngring år 2002

Ilpo Kojola

Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet uppskattade de stora rovdjurens minimiantal i slutet av år 2002 till 830 björnar, 135 vargar, 870 lodjur och 125 järvar. Jämfört med år 2001 ökade vargen, järven och lodjuret. Björnstammen förblev oförändrad eller minskade något. Antalet vargkullar var 12, vilket var det största kända antalet under perioden 1996-2002. Sammanlagt gjordes 13 800 rovdjursobservationer, vilket är det största antalet hittills. Björnstammens geografiska tyngdpunkt låg fortsättningsvis östligaste Finland. Ett annat viktigt föryngringsområde ligger väster om Päijänne i Mellersta Finlands jaktvårdsdistrikt. Vargstammen var koncentrerad till östra Finlands stamskötselområde, men ungar föddes även inom mellersta och västra Finlands stamskötselområden. Järv förekom rikligast i fjällen. Arten har bildat en liten reproducerande stam även i västra Finland.

Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets uppskattningar av björnens, vargens, järvens och lodjurets minimiantal i slutet av år 2002, samt fortplantningsresultaten från år 2002, grundar sig i huvudsak på observationer gjorda av frivilliga rovdjursobservatörer. 13 800 observationer registrerades för år 2002, vilket är rekord för övervakningen av stora rovdjur i dess nuvarande form. Tillväxten förklaras å ena sidan av en tätare uppföljning av rovdjuren i Kajanalands och Lapplands jaktvårdsdistrikt och å andra sidan av en kraftig ökning av antalet lodjursobservationer.

Uppskattningarna av antalet rovdjur baserar sig i första hand på ungtullobservationer, vilka analyseras med hjälp av GIS-program. Vid gallringen av överlappande observationer är de primära kriterierna avståndet mellan observationerna, observationsdatum, samt antalet ungar i kullen.

Övrig viktig information om förekomsten av järv och lodjur inom renskötseområdet kommer från rutträkningar gjorda inom kärnområdet. Dessa räkningar gjordes i samarbete med Forststyrelsen och renbeteslagen.

En relativt stabil björnstam

Antalet björnar var ungefär lika stort som året innan. Minimistammen uppskattades vara aningen mindre (830) än år 2001 (840), eftersom vissa tecken på att stammen försvagats föreligger. Dock gjordes lika många björnobservationer (4808) som år 2001. I Kajanaland var antalet observationer över två gånger flere och i Lappland nästan två gånger flere än år 2001. Den stora skillnaden berodde huvudsakligen på effektivare observation. Björnobservationerna minskade mest i Kymmene (- 20 %) och Södra Savolax (- 16 %) jaktvårdsdistrikt. I Norra Karelen (- 11 %) och Mellersta Finland (- 2 %) var förändringen mindre.

Ca 41 % av Finlands björnstam lever inom östra Finlands stamskötseområde, ca 25 % i södra Finlands inland och ca 24 % i renskötseområdet. Stammens täthet är högst i östra Finland och ställvis i det inre av Finland (fig. 1).

Tabell 1. Minimiantalen för stora rovdjur per stamskötselområde i slutet av år 2002.

Område	Björn	Varg	Järv	Lodjur
Norra renskötselområdet (I)	50	4	45	10
Västra renskötselområdet (II)	60	3	3	20
Östra renskötselområdet (III)	85	8	17	15
Västra Finland (IV)	85	12	12	280
Mellersta Finland (V)	210	18	8	245
Östra Finland (VI)	340	90	40	300
Totalt	830	135	125	870

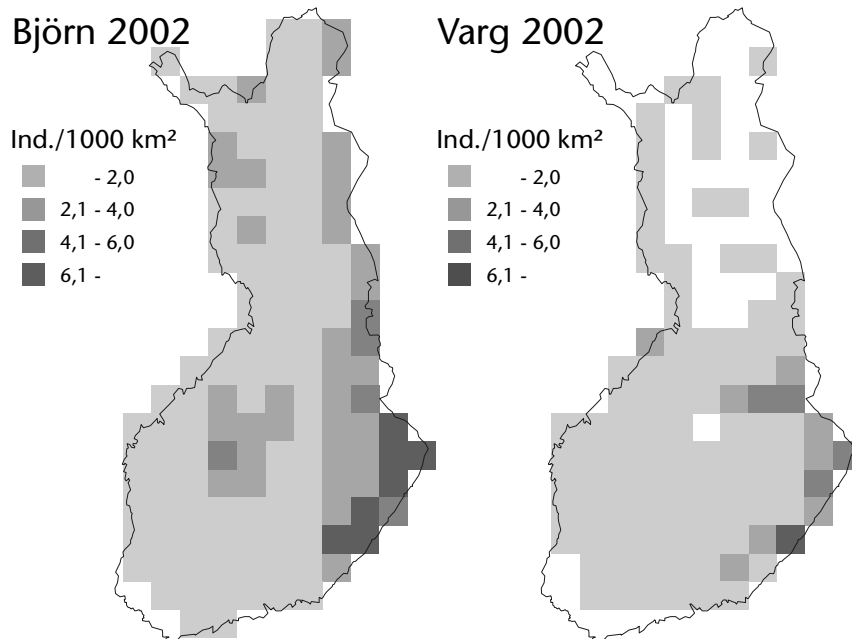

Sammanlagt registrerades 309 björnkullar, vilket var färre än år 2001 (387). Kullarna innehöll i medeltal 1,6 ungar. Den verkliga kullstorleken torde vara något större, eftersom alla ungar troligen inte blir observerade. Det fanns minst 85 separata ungvullar med totalt ca 160-170 ungar. Inom björnens kärnområde påträffades följande antal sannolikt separata ungvullar: Södra Savolax 10, Mellersta Finland 9, Kymmene 9, Kajanaland 13, Lappland 15 och Norra Karelen 25.

Björnstammen i Finland ökade på 1990-talet, men har därefter varit relativt stabil (fig. 2).

Fler vargkullar än tidigare

År 2002 föddes i Finland minst 11, troligen 12 vargkullar. Antalet årligen födda kullar har långsamt ökat från år 1996 till 2002. Troligen föddes 8-9 kullar inom östra Finlands stamskötselområde, 2-3 kullar i inlandet och en inom västra Finlands område. Två kullar föddes i Kajanalands jaktvårdsdistrikt, fem i norra Karelen, två på gränsen av Kymmene och Södra Savolax distrikt och en vargkull var i Norra Savolax och Mellersta Finland. Vargkullen i västra Finland återfanns inom norra Österbottens

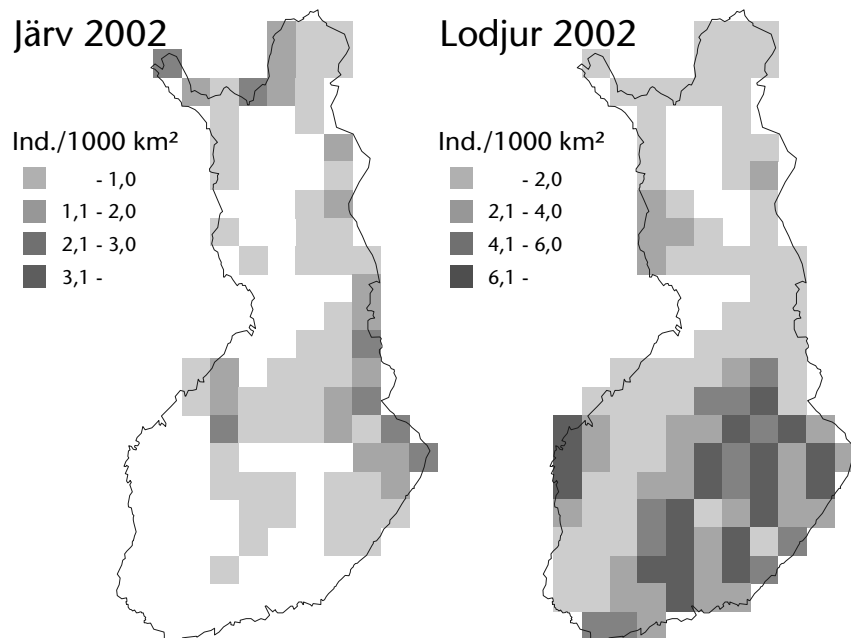
Figur 1. De stora rovdjurens förekomststäthet (ind./1000 km²) i 50x50 km:s enhetskoordinatrutor i slutet av år 2002.

kustområde, där vargen troligen inte förökat sig på över hundra år. Honan i paret radiomärkt i Sotkamo och hon vandrade västerut sommaren 2001.

Inom östra Finlands stamskötselområde rörde sig förutom de nämnda 9 valpkullarna, 3-4 sådana kullar som tydligen blivit födda i Ryssland.

Antalet valpar är känt för 6 av kullarna. Dessa innehöll i medeltal 4,3 valpar per kull.

I Finland fanns i slutet av år 2002 135-145 vargar. Stammen var koncentrerad till stamskötselområdet i östra Finland (tabell 1, fig. 1). Antalet vargar har ökat något under de senaste fem åren (fig. 2). Sammanlagt registrerades 2497 observationer av varg.

Järven förökar sig i västra Finland

I Finland fanns i slutet av 2001 uppskattningsvis 125-130 järv. Sammanlagt gjordes 804 observationer av järv. Antalet observationer ökade från år 2001, delvis på grund av effektiverad observation i norra Finland, men dels ökade också stammen.

Drygt hälften (52 %) av Finlands järv uppskattas leva inom renskötselområdet (tabell 1). Utanför renskötselområdet koncentreras järvstammen till östra Finlands stamskötselområde, där ca 32 % av järvstammen finns (fig. 1). Dessa järv finns i Kajanaland och Norra Karelen.

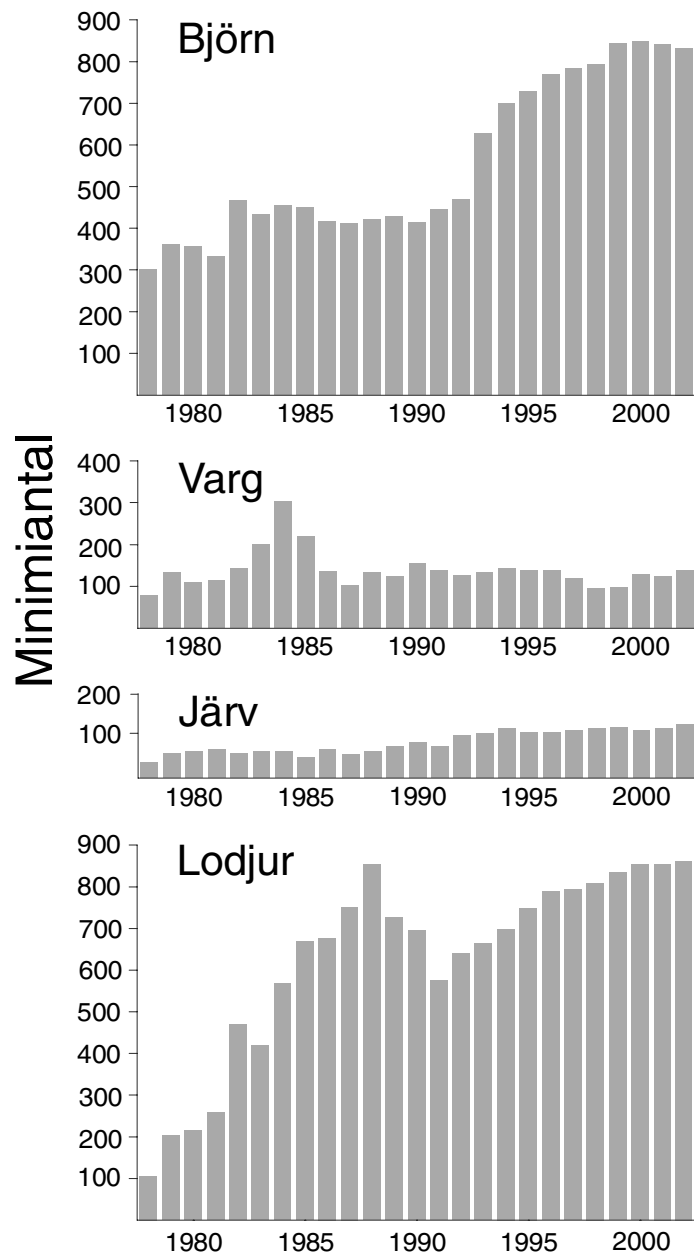
Utanför renskötselområdet registrerades åtta järvkullar. Sex av dessa rörde sig i östra Finland. Två järvkullar observerades i västra Finland. Dessa observationerna gjordes i Österbottens jaktvårdsdistrikt på ca. 90 km:s avstånd från varandra. Den troligaste orsaken till att järven förökar

sig i Österbotten är förflyttningen av järvar åren 1996-1998, då tre honor och fem hanar transporterades från renskötselområdet till Suomenselkä vattendelarområde.

Lodjuret ökade

Lodjursstammen blev kraftigare. I Finland förekom i slutet av år 2002 870-920 lodjur. Arten ökade från år 2001. Rekordmånga observationer av lodjur gjordes, sammanlagt 5691. I de flesta jaktvårdsdistrikt ökade antalet lodjur jämfört med år 2001. Antalet har ökat relativt jämt under de senaste 7-8 åren (fig. 2).

De observerade kullarna (sammanlagt 692 observationer) innehöll i medeltal 1,5 ungar. Antalet separata ungpullar uppskattades till 146, innehållande 210-220 ungar. Per jaktvårdsdistrikt föddes uppskattningsvis följande antal ungpullar år 2002: Södra Tavastland 10, Södra Savolax 12, Kajanaland 8, Mellersta Finland 10, Kymmene 13, Lappland 5, Österbotten 6, Norra Tavastland 5, Norra Karelen 29, Norra Savolax 25, Svenska Österbotten 11, Satakunda 2, Nyland 10 och Egentliga Finland 4.

Figur 2. De stora rovdjurens minimiantal i Finland åren 1978-2002.